Spis 1 Afs 7/2010 byl spojen se spisem 1 Afs 113/2009 a pod touto spisovou značkou bylo rozhodnuto takto:

1 Afs 113/2009- 69

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudců JUDr. Marie Žiškové a JUDr. Zdeňka Kühna v právní věci žalobkyně **VÚN-AQUAHOLDING s. r. o.,** se sídlem Panenské Břežany 50, zastoupená JUDr. Petrem Vaňkem, advokátem se sídlem Na Poříčí 12, Praha, proti žalovanému **Finančnímu ředitelství v Praze,** se sídlem Žitná 12, Praha, o žalobách proti rozhodnutím žalovaného ze dne 12. 12. 2008, č. j. 600/08-1300-202512, č. j. 604/08-1300-202512, č. j. 605/08-1300-202512 a č. j. 606/08-1300-202512, v řízení o kasačních stížnostech žalobkyně proti usnesením Městského soudu v Praze ze dne 21. 8. 2009, č. j. 8 Ca 41/2009 - 49 a č. j. 8 Ca 44/2009 - 45, a ze dne 27. 8. 2009, č. j. 8 Ca 43/2009 - 47 a č. j. 8 Ca 45/2009 - 46,

takto:

I. Věci vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 1 Afs 113/2009, sp. zn. 1 Afs 7/2010, 1 Afs 20/2010 a 1 Afs 21/2010 **se spojují** ke společnému projednání. Nadále budou vedeny pod sp. zn. 1 Afs 113/2009.

II. Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 21. 8. 2009, č. j. 8 Ca 41/2009 - 49 a č. j. 8 Ca 44/2009 - 45, a ze dne 27. 8. 2009, č. j. 8 Ca 43/2009 - 47 a č. j. 8 Ca 45/2009 - 46, **se zrušují** a věci **se vrací** tomuto soudu k dalším řízením.

Odůvodnění:

I.

[1] Žalovaný svými výše specifikovanými rozhodnutími ze dne 12. 12. 2008 změnil dodatečné platební výměry na daň z přidané hodnoty (dále též „DPH“) za zdaňovací období 1. čtvrtletí 2002, 3. čtvrtletí 2002, 4. čtvrtletí 2002 a 1. čtvrtletí 2003, a to tak, že částky žalobkyni dodatečně vyměřené daně z přidané hodnoty snížil na částky 19 356 Kč, 36 260 Kč, 23 565 Kč a 35 806 Kč. Proti těmto rozhodnutím podala žalobkyně žaloby k městskému soudu. Podáními ze dne 17. 3. 2009 požádala žalobkyně o osvobození od soudních poplatků v těchto řízeních s tím, že zaplatila soudní poplatky za žaloby týkající se DPH za 2. čtvrtletí roku 2003 a daně z příjmů právnických osob za zdaňovací období roku 2002 a ostatní správní žaloby stran dalších zdaňovacích období jsou totožné svým obsahem a liší se jen v detailech posouzených a uznaných důkazů žalovaným a orgánem I. stupně. Žalobkyně zároveň uvedla, že své žádosti doloží příslušnými doklady po zaslání formuláře pro přiznání osvobození soudem. Městský soud následně zaslal žalobkyni formuláře „Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech“, spolu s výzvou k jejich vyplnění a doložení do 14 dnů od doručení. Žalobkyně reagovala na uvedené přípisy soudu zasláním formulářů, v nichž všechny kolonky proškrtala. Zároveň uvedla, že tyto formuláře jsou určeny pro fyzické osoby. Dále poukázala „*na veškeré uvedené důvody, zejména na spor s ITC-VÚK, a. s.*“.

[2] Městský soud následně svými usneseními ze dne 20. 5. 2009 žádosti stěžovatelky o osvobození od soudních poplatků zamítl. V odůvodnění uvedených rozhodnutí uvedl, že žalobkyně soudu předložila předmětné formuláře, které ve všech částech proškrtala, aniž by se jakkoli vyjádřila k okolnostem, které by mohly mít vliv na osvobození (zejména k její hospodářské situaci), a aniž by jakkoli jinak prokázala, že splňuje podmínky pro osvobození od soudních poplatků.

[3] Usneseními ze dne 17. 6. 2009 (doručenými žalobkyni dne 22. 6. 2009) vyzval městský soud žalobkyni k zaplacení soudních poplatků v daných věcech, a to do 10 dnů od doručení těchto usnesení. V záhlaví specifikovanými usneseními ze dne 21. 8. 2009 a 27. 8. 2009 městský soud předmětná řízení zastavil pro nezaplacení soudního poplatku.

[4] Proti uvedeným usnesením ze dne 21. 8. 2009 a 27. 8. 2009 podala žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) kasační stížnosti. V těch namítla, že městský soud při svém rozhodování nevzal v úvahu, že po doručení usnesení o zamítnutí žádostí o osvobození od soudních poplatků podala žádost o spojení věcí vedených pod sp. zn. 8 Ca 41/2009, sp. zn. 8 Ca 42/2009, sp. zn. 8 Ca 43/2009, sp. zn. 8 Ca 44/2009, sp. zn. 8 Ca 45/2009, sp. zn. 8 Ca 46/2009, sp. zn. 8 Ca 47/2009 a sp. zn. 8 Ca 48/2009 pod spisovou značku 8 Ca 42/2009, kde soudní poplatek zaplacen byl, neboť se jedná o obsahově obdobné spory. Stěžovatelka totiž uvedla soudu již dříve, že vede několik zcela identických sporů rozdělených žalovaným jen podle zdaňovacích období (celkem 10 sporů), přičemž v každém příkladném sporu soudní poplatek soudu zaslala a již dříve žádala o spojení všech těchto řízení. Stěžovatelka navíc již v žádostech o osvobození od soudních poplatků uvedla závažné důvody svědčící o její momentální insolvenci, která je důsledkem sporu s ITC-VÚK, a. s., a to zejména zablokování jejích účtů v řízení vedeném před Okresním soudem pro Prahu-východ pod sp. zn. 28 Nc 11877/2008. Stěžovatelce taktéž nebyl do dnešního dne vrácen nadměrný odpočet DPH za I. čtvrtletí roku 2009, ač lhůta již dávno uplynula a

správce daně se zavázal nadměrný odpočet vrátit. Žádost o spojení věcí stěžovatelka dodala jako přílohu kasačních stížností. Stěžovatelka tak uzavřela, že do rozhodnutí soudu o žádosti o spojení věcí neměla být řízení pro nezaplacení soudních poplatků zastavena, zvlášť vzhledem k tomu, že to byl mimo jiné správce daně, kdo způsobil její tíživou finanční situaci.

[5] Žalovaný se vyjádřil ke kasační stížnosti podané stěžovatelkou proti usnesení městského soudu č. j. 8 Ca 43/2009 - 47. Stěžovatelka dle žalovaného uvádí zavádějící údaje, pokud tvrdí, že ji dosud nebyl vrácen nadměrný odpočet DPH za I. čtvrtletí roku 2009; ten jí byl vrácen se splatností 26. 8. 2009, a to ve snížené výši 103 433 Kč, zůstatek byl použit na úhradu nedoplatků. Rozhodnutí o převedení přeplatku bylo zástupci stěžovatelky doručeno dne 20. 8. 2009. Stěžovatelce byl rovněž přiznán úrok za opožděné vrácení přeplatku, a to rozhodnutím ze dne 2. 9. 2009.

[6] Stěžovatelka v přípise ze dne 15. 2. 2010, zaslaném Nejvyššímu správnímu soudu ve vztahu k řízení vedeném pod sp. zn. 1 Afs 7/2010, uvedla, že pro případ úspěchu ve věci požaduje náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ve výši 8712 Kč (z toho 3000 Kč za soudní poplatek za kasační stížnost a 5712 Kč za náklady právního zastoupení dle vyhlášky č. 177/1996 Sb.).

II.

[7] Vzhledem k tomu, že kasační stížnosti směřují proti rozhodnutím, která spolu skutkově souvisejí, rozhodl Nejvyšší správní soud ve shodě s § 39 odst. 1 a § 120 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s."), o spojení těchto kasačních stížností ke společnému projednání.

[8] Kasační stížnosti jsou důvodné.

[9] Jak plyne ze soudních spisů, stěžovatelka podala jednotlivě žaloby proti většímu množství rozhodnutí žalovaného (dle jejího tvrzení bylo těchto žalob celkem deset). Následně požádala o osvobození od soudních poplatků v některých z městským soudem zahájených řízeních (mezi něž náleží i všechna nyní přezkoumávaná řízení) mimo jiné s tím, že se jedná o totožné věci lišící se jen v detailech a v příkladných věcech soudní poplatek zaplatila. Konkrétně odkázala na žalobu vedenou pod sp. zn. 8 Ca 46/2009, týkající se 2. čtvrtletí roku 2003 (Nejvyšší správní soud se nicméně nikterak nevyjadřuje k tomu, zda žalobkyně soudní poplatek za danou žalobu skutečně zaplatila, to není zdejšímu soudu z jemu nyní dostupných soudních spisů patrno).

[10] Městský soud tyto žádosti o osvobození od soudních poplatků usneseními ze dne 20. 5. 2009 zamítl. Stěžovatelka ve svých kasačních stížnostech uvedla, že poté (dne 4. 6. 2009) zaslala městskému soud žádost o spojení věcí vedených pod sp. zn. 8 Ca 41/2009, sp. zn. 8 Ca 42/2009, sp. zn. 8 Ca 43/2009, sp. zn. 8 Ca 44/2009, sp. zn. 8 Ca 45/2009, sp. zn. 8 Ca 46/2009, sp. zn. 8 Ca 47/2009 a sp. zn. 8 Ca 48/2009 pod spisovou značku 8 Ca 42/2009. Tato žádost však nebyla součástí žádného ze soudních spisů vedených k nyní posuzovaným věcem a městský soud se o ní nikterak nezmínil ani v žádném z napadených usnesení, a tak si Nejvyšší správní soud vyžádal od městského

soudu spis 8 Ca 42/2009. Z něj ověřil, že stěžovatelka uvedenou žádost o spojení věcí skutečně podala. Městskému soudu byla doručena dne 8. 6. 2009 a stěžovatelka v ní poukázala na podobnost případů a na to, že u této spisové značky byl soudní poplatek zaplacen (poznámka Nejvyššího správního soudu - stěžovatelka se zde zřejmě dopustila omylu ve spisové značce, neboť původně uváděla, že soudní poplatek zaplatila u žaloby vedené pod sp. zn. 8 Ca 46/2009; ve věci 8 Ca 42/2009 soudní poplatek zaplacen nebyl).

[11] Nejprve je tedy nutno posoudit otázku, zda měl městský soud za popsané situace povinnost rozhodnout o návrhu stěžovatelky na spojení věcí ke společnému projednání.

[12] Podle § 39 odst. 1 s. ř. s. samostatné žaloby směřující proti témuž rozhodnutí anebo proti rozhodnutím, která spolu skutkově souvisejí, může předseda senátu usnesením spojit ke společnému projednání. Posouzení důvodnosti spojení věcí závisí na úvaze předsedy senátu (popřípadě specializovaného samosoudce) a jedná se o fakultativní, nikoliv obligatorní rozhodovací pravomoc. Proti případnému rozhodnutí o spojení věcí ke společnému projednání není kasační stížnost přípustná, jak již Nejvyšší správní soud uvedl ve svém rozhodnutí ze dne 14. 7. 2004, č. j. 2 Afs 3/2003 - 45 (všechna zde uváděná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz). Pokud tedy žalobce podá žaloby jednotlivě proti více rozhodnutím správního orgánu, soud zahájí samostatné řízení o každé z těchto žalob, žalobce následně podá návrh na spojení věcí ke společnému projednání a předseda senátu dospěje k závěru, že není vhodné tak učinit, pak z žádného ustanovení soudního řádu správního neplyne jeho povinnost rozhodnout o tomto závěru samostatným usnesením.

[13] Městský soud tedy nepochybil, jestliže o žádosti stěžovatelky o spojení věcí nevydal rozhodnutí. Stěžovatelce lze nicméně přisvědčit v tom, že se měl s touto žádostí vypořádat alespoň v odůvodnění svých rozhodnutí, kterými zastavil daná řízení.

[14] V této souvislosti je třeba poukázat na judikaturu, v níž se Ústavní soud zabýval ústavně konformním výkladem položky 14a bod 2 písm. a) Sazebníku poplatků uvedeného v příloze zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích (dále jen „zákon o soudních poplatcích“), podle níž „*za žalobu proti rozhodnutí správního orgánu činí soudní poplatek 2000 Kč*“. Odkázat lze zejména na nález Ústavního soudu ze dne 16. 3. 2006, sp. zn. I. ÚS 664/03 (N 56/40 SbNU 547; všechna zde uváděná rozhodnutí Ústavního soudu jsou dostupná na http://nalus.usoud.cz). Zde Ústavní soud navázal na svou předchozí judikaturu k poplatkové povinnosti (nález ze dne 3. 8. 1999, sp. zn. IV. ÚS 162/99, N 104/15 SbNU 53), v níž zdůraznil, že úprava poplatkové povinnosti či osvobození od ní, provedená zákonem o soudních poplatcích, „*představuje jeden ze základních momentů podmiňujících právo na soudní ochranu ve smyslu č. l. 36 odst. 1 Listiny.*“ Z uvedené teze pak v daném nálezu sp. zn. I. ÚS 664/03 vyvodil závěr, dle něhož „*exces obecného soudu při rozhodování o výši poplatku podle zákona č. 549/1991 Sb. může dosáhnout takové míry, že zasáhne i do základního práva podle č. l. 36 odst. 1 či 2 Listiny.*“ V klíčové pasáži citovaného nálezu Ústavní soud uvedl, že „*interpretace zákona č. 549/1991 Sb., podle níž účastník řízení je povinen platit soudní poplatek za každé správní rozhodnutí, která jsou skutkově a právně zcela identická, týkají se týchž účastníků a jsou vydána týž den, stejným správním orgánem, je nejen disproporční, ale také protiústavní.*“

[15] Uvedený právní názor Ústavní soud následně opakovaně potvrdil, viz např. jeho nálezy ze dne 17. 5. 2007, sp. zn. II. ÚS 745/06 (N 83/45 SbNU 239), ze dne 26. 9. 2007, sp. zn. I. ÚS 43/07 (N 149/46 SbNU 481), a zejména pak ze dne 29. 1. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 69/06 (N 22/48 SbNU 243). V posledně zmíněném nálezu shledalo plénum Ústavního soudu nedůvodnými námitky, jimiž Městský soud v Praze ve svém návrhu na zrušení ustanovení položky 14a bodu 2 písm. a) přílohy zákona o soudních poplatcích polemizoval se závěry uvedenými v citovaném nálezu sp. zn. I. ÚS 664/03.

[16] Z těchto závěrů vyslovených Ústavním soudem dle Nejvyššího správního soudu plyne, že městský soud měl ve stěžovatelčině případě povinnost ověřit, zda svými žalobami nenapadá rozhodnutí správního orgánu, která naplňují podmínky popsané v citovaných nálezech. V případě, že by se jednalo o skutkově a právně plně srovnatelné věci, by totiž stěžovatelku nestíhala povinnost platit soudní poplatek za každou jednotlivou žalobu. Plně by postačovalo zaplacení soudního poplatku v jedné věci, v ostatních věcech by pak již městský soud nebyl oprávněn po stěžovatelce jeho zaplacení požadovat. Jestliže tak přesto činil, navzdory opakovaným námitkám stěžovatelky, že se jedná o totožné věci, pak měl městský soud povinnost se s těmito námitkami vypořádat, a to přinejmenším v usneseních, jimiž zastavil řízení pro nezaplacení soudních poplatků. Uvedení důvodů, pro něž městský soud považoval za případné požadovat po stěžovatelce zaplacení soudních poplatků za všechny žaloby, však v odůvodněních předmětných usnesení absentuje. Rozhodnutí městského soudu jsou tak zatížena vadou ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. (nepřezkoumatelnost pro nedostatek důvodů).

[17] Shledá-li totiž soud srovnatelnost věcí (ve výše popsaném smyslu), pak žalobci vzniká poplatková povinnost pouze u jedné z nich. Tam, kde poplatková povinnost dána není, nelze žalobce k úhradě soudního poplatku ani vyzývat, ani zastavit řízení pro jeho nezaplacení.

[18] Nejvyšší správní soud nad rámec uvedeného podotýká, že Ústavní soud dospěl k výše shrnutému právnímu názoru na podkladě věcí, v nichž bylo možno učinit závěr o jejich skutkové a právní srovnatelnosti zcela jednoznačně (např. v případě nálezu sp. zn. I. ÚS 664/03 žalobkyně napadala 76 platebních výměrů na daň z převodu nemovitostí, jež se odvíjela z hodnoty jediné budovy, v případě nálezu II. ÚS 745/06 žalobce podal žalobu proti 18 rozhodnutím finančního úřadu ve věci daňového penále, resp. neuznání stěžovatelem uplatněné námitky promlčení). I samotný Ústavní soud tak vymezil okolnosti, za nichž je nepřípustné požadovat po účastníkovi řízení zaplacení soudního poplatku za každé správní rozhodnutí, poměrně restriktivně. Nejvyšší správní soud nepřehlédl, že v nyní posuzovaných případech podala stěžovatelka žaloby proti rozhodnutím týkajícím se platebních výměrů na daň z přidané hodnoty. Obecně lze přitom konstatovat, že v takových případech věci zpravidla skutkově a právně zcela srovnatelné nejsou (neboť žaloby vztahující se k různým zdaňovacím obdobím se liší v osobách svědků apod.), avšak nelze *a priori* vyloučit, že k období Ústavním soudem popsané situace může dojít i v případě žalob proti rozhodnutím týkajícím se platebních výměrů na daň z přidané hodnoty (lze si například představit situaci, kdy žalobce rozporuje toliko výklad určité právní otázky provedený žalovaným, jejíž posouzení bude totožné pro všechna dotčená zdaňovací období). Nejvyšší správní soud tak nikterak nepředjímá, zda jsou podmínky pro to, aby postačovalo zaplatit soudní poplatek za jednu

„příkladnou“ žalobu, splněny i v případě stěžovatelky. Tuto úvahu musí nejprve provést a ve svých rozhodnutích přezkoumatelným způsobem vyslovit městský soud.

III.

[19] Z výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud napadená usnesení městského soudu podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil a věci mu vrátil k dalším řízením. V těchto řízeních je městský soud vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu, který byl vysloven v odůvodnění tohoto rozsudku.

[20] O náhradě nákladů řízení o kasačních stížnostech rozhodne městský soud v nových rozhodnutích (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 24. března 2010

JUDr. Lenka Kaniová
předsedkyně senátu